

Regelrådets uppgift är att granska och yttra sig över kvaliteten på konsekvensutredningar till författningsförslag som kan få effekter av betydelse för företag.

Justitiedepartementet

Yttrande över betänkandet Straffrättsliga åtgärder mot korruption och tjänstefel (SOU 2025:87)

Regelrådets ställningstagande

Regelrådet bedömer att konsekvensutredningen inte uppfyller kraven i 6 och 7 §§ förordningen (2007:1244) om konsekvensutredning vid regelgivning.

Bakgrund och innehållet i förslaget

Förslagsställaren anger att korruption är ett allvarligt samhällsproblem som underminerar förtroendet för det allmänna, skadar demokratin, snedvrider konkurrensen och utgör hinder för ekonomisk och hållbar utveckling. Förslagsställaren anger vidare att det övergripande syftet med utredningens uppdrag har varit att överväga och föreslå åtgärder som ska säkerställa att den straffrättsliga lagstiftningen mot korruption och tjänstefel är effektiv, ändamålsenlig och anpassad till Sveriges internationella åtaganden.

I betänkandet föreslås en ny samlad lag om korruptionsbrott¹ som innefattar ändringar i lagen om mutbrott, lagen om mutbrott vid tävling, ett förtydligat straffansvar och en skärpt straffskala. Vidare föreslås ändringar i brottsbalken, lagen om offentlig anställning och aktiebolagslagen², samt ändringar i tre förordningar på området³. Förslagen anges syfta till att förtydliga, modernisera och effektivisera mutbrottslagstiftningen samt utvidga och stärka ansvaret för missbruk av det offentliga uppdraget för att göra det mer ändamålsenligt och anpassat till dagens problembild.

Regelrådet har begränsat granskningen av konsekvensutredningen till den del av förslaget som anges få effekter av betydelse för företag, förslaget om ett utvidgat och effektiverat straffansvar för internationella korruptionsbrott. Bestämmelsen om oaktsam finansiering av korruptionsbrott föreslås ändras så att vissa beteenden som tidigare varit straffria nu kriminaliseras. Förslaget syftar till att göra det lättare att styrka brott i de fall då det är svårt att visa att ett mutbrott fullbordats i ett annat land, vilket väntas leda till att fler internationella korruptionsbrott kan utredas, åtalas och framför allt leda till lagföring. Förslagsställaren anger att intresset av att motverka korruption i internationella affärsförbindelser är så starkt att det motiverar en kriminalisering även av vissa fall av omedveten oaktsamhet, det vill säga de fall då gärningsmannen inte inser att det finns en risk att tillgångarna kommer att användas för att begå brott men borde ha gjort det. Förslagsställaren anger att om personen misstänker att

¹ Förslag till lag (2027:000) om straff för vissa korruptionsbrott

² Förslag till lag om ändring i lagen (1994:260) om offentlig anställning, Förslag till lag om ändring i aktiebolagslagen (2005:551)

³ Förslag till förordning om ändring i förordningen (1982:117) om underrättelse till Inspektionen för vård och omsorg och Socialstyrelsen om domar i vissa brottmål, Förslag till förordning om ändring i förordningen (1999:1134) om belastningsregister, Förslag till förordning om ändring i skatteförfarandeförordningen (2011:1261).

det finns en risk att pengarna kommer användas för att begå korruptionsbrott kan risken undvikas genom att avstå från att tillhandahålla medlen men den kan i många fall också begränsas genom att tillräckliga försiktighetsåtgärder vidtas innan eller samtidigt som medlen överförs. I situationer då omständigheterna talar för en förhöjd risk för att tillgångarna kommer användas för att begå brott bör det enligt förslagsställaren krävas av den som tillhandahållit medlen att denne kan visa att risken har utvärderats och att tillräckliga försiktighetsåtgärder vidtagits.

Konsekvenser för företag

Förslagsställaren anger att det förslag som bedöms kunna ha en mer betydande effekt på företag är införandet av brottet oaktsam finansiering av korruptionsbrott, men att det är svårt att bedöma de ekonomiska konsekvenserna för företagen på annat än ett övergripande plan. Konsekvenserna beror i stor utsträckning på andra faktorer än utformningen av straffbestämmelsen, såsom vilka satsningar och prioriteringar som görs hos både myndigheter och företag, omfattningen av det arbete som bedrivs redan i dag samt omvärldsfaktorer. Förslagsställaren anger att det nya straffansvaret, tillsammans med förslaget om ett förtydligande av att även *de facto*-företrädare omfattas av personkretsen och förslaget om att avskaffa kravet på dubbel straffbarhet, sannolikt innebär att något fler internationella korruptionsbrott kan utredas, åtalas och framför allt leda till lagföring. Vidare anges att en eftersträvad effekt av den nya straffbestämmelsen är att det ska finnas förutsättning för att föra talan om och döma ut företagsbot i fler fall. Företagsboten är lägst 5 000 kronor och högst 10 miljoner kronor och beror bland annat på gärningens straffvärde och storleken på företaget. Större företag kan under vissa förutsättningar åläggas en förhöjd företagsbot. Den förhöjda boten kan som mest uppgå till 500 miljoner kronor. Förslagsställaren anger att det, mot bakgrund av svårigheten att förutse hur många fall det kan bli fråga om och storleken på företagsboten i de fallen, är mycket svårt att uppskatta vilken inkomstökning som kan förväntas för staten.

Förslagsställaren anger att förslagen kan leda till kostnadsökningar för vissa företag med stor internationell verksamhet och för företag som idag inte bedriver ett förebyggande antikorrupsionsarbete. Förslagsställaren anger dock att det enligt nuvarande regelverk finns krav på företagen att identifiera risker och att arbeta för att motverka korruption i företagets affärsförbindelser. Vidare anger förslagsställaren det finns vissa internationella regleringar på korruptionsbekämpningens område, vilket innebär att risken för att den föreslagna straffbestämmelsen kan få effekter av betydelse för svenska företags arbetsförutsättningar, konkurrensförmåga eller villkor i övrigt är begränsad. Vidare anger förslagsställaren att det i allt högre utsträckning ställs krav på förebyggande korruptionsarbete inom ramen för avtalsrelationer inom näringslivet.

De kostnader som anges uppstå för företagen består i arbete med att ta fram antikorrupsionsprogram, informationsinsatser och för uppföljning. Förslagsställaren bedömer dock att en sådan ökad kostnad är motiverad utifrån de intressen som ett sådant arbete ska bidra till att skydda. Förslagsställaren anger att det finns en risk att mindre företag uppfattar en sådan skyldighet som något mer betungande än stora företag. Samtidigt anges att företagets storlek och komplexiteten i verksamheten å andra sidan kan påverka vilka åtgärder som krävs av företagen och deras anställda. Förslagsställaren bedömer att förslagen inte kommer att påverka små företags arbetsförutsättningar, konkurrensförmåga eller villkor i övrigt i förhållande till större företags. Vidare anges att om förslagen leder till den eftersträvalda effekten, det vill säga ett ökat förebyggande arbete och mindre korruption i internationella affärsförbindelser, får det positiva konsekvenser för seriösa aktörer genom en

jämnare spelplan och förbättrade konkurrensvillkor när det inte längre blir lönsamt att bryta mot reglerna. Förslagsställaren anger att det skapar bättre förutsättningar för seriösa företag, liksom konkurrenskraft i näringslivet i stort samt att det stärker bilden av svenskt näringsliv som ett föredöme för hållbart företagande, och därmed svenska företag i stort.

Motivering till Regelrådets ställningstagande

Regelrådet konstaterar att förslagen kan leda till ökade kostnader för företag som bedriver internationell verksamhet och för företag som idag inte bedriver ett förebyggande arbete på området, då förslagen medför att dessa företag behöver skapa nya rutiner i sin verksamhet, ta fram antikorrupsionsprogram och följa upp verksamheten. I konsekvensutredning saknas helt information om uppskattning av hur många företag som berörs såväl som deras storlek. Vidare saknas information om hur utbrett det förebyggande arbetet är idag och hur många företag som just kan behöva göra större satsningar på korrupsionsförebyggande arbete. Även om förslagsställaren anger att det ställs vissa krav redan i befintlig lagstiftning, såväl som i internationell rätt, är det otydligt vilka skillnader förslaget innebär för det förebyggande korrupsionsarbetet i förhållande till kraven i dagens lagstiftning. En tydlig beskrivning av berörda företag är grundläggande för att kunna uppskatta och analysera förslagets påverkan på företag. Regelrådet finner därför avsaknaden av en beskrivning av berörda företag i konsekvensutredningen bristfällig.

Mot bakgrund av att det saknas information om berörda företag, såväl som i vilken utsträckning dessa företag bedriver ett förebyggande arbete, konstaterar Regelrådet att det är svårt att uppskatta och beräkna förslagets effekter för företagens kostnader. Det finns förvisso en del kvalitativa resonemang kring kostnadspåverkan och förslagsställaren konstaterar också att det är svårt att uppskatta kostnaderna. Samtidigt finner Regelrådet att förslagsställaren i dessa fall hade kunnat göra exempelanalyser, eller scenarioberäkningar, till exempel gällande hur mycket arbetstid som kan behöva avsättas för små- och medelstora företag att ta fram ett antikorrupsionsprogram. Regelrådet finner således beskrivningen av påverkan på företagens kostnader bristfällig.

Vidare konstaterar Regelrådet att det i konsekvensutredningen finns vissa resonemang kring särskilda hänsyn till små företag vid reglernas utformning samt påverkan på konkurrensförhållandena för berörda företag. Dessa resonemang är tydliga och Regelrådet uppfattar att förslaget kan få positiva konsekvenser för seriösa företag genom förbättrade konkurrensvillkor. Samtidigt är det svårt, mot bakgrund av bristerna i konsekvensutredningen beträffande berörda företag och påverkan på företagens kostnader, att bedöma den analys som görs. Det är för Regelrådet oklart hur de små- och medelstora företagens förebyggande korrupsionsarbete ser ut idag i förhållande till de större företagen, varför är det också oklart om små- och medelstora företag kan förväntas påverkas hårdare av de kostnader som uppstår för att exempelvis inrätta korrupsionsprogram. Regelrådet finner således att konsekvensutredningen skulle behöva kompletteras med tydligare kvalitativa resonemang kring påverkan på små företag samt kostnadsuppskattningar för att redovisningen av särskilda hänsyn till små företag vid reglernas utformning och påverkan på konkurrenssituationen för berörda företag ska kunna bedömas godtagbar.

Regelrådet konstaterar att en beskrivning av behov av speciella informationsinsatser saknas. Förslagsställaren anger förvisso i konsekvensutredningen att den nya lagstiftningen i ett inledningsskede kommer medföra att det uppstår kostnader för det offentliga gällande utbildning och ändringar i handböcker, informationsmaterial och liknande, däremot saknas en

direkt beskrivning av vilka typer av informationsinsatser som ska vidtas samt när. Regelrådet finner således beskrivningen av behov av speciella informationsinsatser bristfällig.

Regelrådet finner övriga delasppekter tillräckligt tydligt redovisade och därmed godtagbara. Sammantaget finner Regelrådet att kompletteringar hade behövts i flera delasppekter, däribland berörda företag och påverkan på företagens kostnader, för att tydliggöra förslagets effekter för företag. Regelrådet finner därför att konsekvensutredningen inte uppfyller kraven i 6 och 7 §§ förordningen (2007:1244) om konsekvensutredning vid regelgivning.

Regelrådet behandlade ärendet vid sammanträde den 28 oktober 2025.

I beslutet deltog Anna-Lena Bohm, ordförande, Helena Fond, Roland Sigbladh och Lars Silver. Hans Peter Larsson anmälde skiljaktig mening eftersom han ansåg att Regelrådet inte bör yttra sig i ärendet.

Ärendet föredrogs av Erik Palm.

Anna-Lena Bohm
Ordförande

Erik Palm
Föredragande